

YAZIYOR YAZIYOR YAZIYOR
 YAZIYOR YAZIYOR YAZIYOR
 YAZIYOR YAZIYOR YAZIYOR
 YAZIYOR YAZIYOR YAZIYOR
 YAZIYOR YAZIYOR YAZIYOR
 YAZIYOR YAZIYOR YAZIYOR

Mehmet Akif İstiklâl Marşını Yazıyor

Dr. Yusuf EKİNCİ

TOBB-Türkiye Eğitim Meclis
Başkanı/MEB (E) Talim
Terbiye Kurulu Başkanı

Millî
Mücadele'mizin
büyüklüğü
oranında güçlü
bir şiir, gönülleri
heyecana
verecek bir ses
istenmektedir.

Fotoğraf Kaynak: <https://www.haber61.net/sakarya/mehmet-akif-ersoy-istiklal-gazetesi-ile-anildi-h430382.html>

İstiklâl Marşının yazılması ile ilgili yarışma ilanı 07 Kasım 1920 tarihli Hâkimiyet-i Millîye gazetesinde yayınlandı. 23 Aralık 1920 tarihinden evvel Maarif Vekâletine teslim ve komisyon tarafından değerlendirileceği belirtildi.

İstiklâl Marşı yazılması için yarışma açılmıştı. Yarışma "Türk Devleti'nin ebediliğini, Millî Mücadelenin ruhunu ve Türk'ün İstiklâl aşkını dile getirecek" eserler arasında en güzelini bulmak için açılmıştı. Eşref Edip Bey, böyle bir şiiri yazmak için ortamın müsait olduğunu şöyle ifade ediyor:

"O günler ne kutsi ne mübarek günlerdi! O günleri, yaşamayanlar bunu, mümkün değil anlayamazlar. Herkes nefesine ait her şeyden feragat etmiş, memleketin kurtuluşundan başka bir şey düşünmüyor. Herkes şahsi emellerini bir tarafa bırakmış. Bütün fikirler, gönüller bir noktada toplanmıştı. Hırslar husumetler... hep ayaklar

altına alınmış. Ortada yalnız kardeşlik, samimiyet dalganıyordu. Ortak tehlike bütün kalpleri sınıksız bağlamıştı. Herkes birbirini candan seviyordu. Bütün gönüller, bütün meclisler, Ankara'nın dağları taşları samimiyet ve sevgi içinde idi. Bu mukaddes mücadelenin büyüklüğünü, kutsi heyecanını terennüm edecek, onu gelecek asırlara nakşedecek zaman gelmişti."

Maarif Vekâletine 724 şiir gelmişti. Yarışmaya katılanlar arasında mebuslar, şairler, generaller vardı. Maarif Vekili Hamdullah Suphi bu şiirlerin hepsini okumuş hiçbirinde Millî Mücadelenin ruhunu bulamamıştı.

"Millî Mücadele'mizin büyüklüğü oranında güçlü bir şiir, gönülleri heyecana verecek bir ses istenmektedir. Öyle bir ses ki gelecek nesillere her an, kutsiyet ve azameti terennüm etsin. Kalpleri heyecanla doldursun. Yurdun bütün ufukla-

rını heyecanla inletsin. Anadolu'da Türk'ün yeniden doğuşu, ikinci bir Ergenekon olayı yaşanıyordu. İşte bu şiir, bu olayın destanı olmalıydı. Gelecek Türk nesillerine, o günlerin havasını yaşayarak okurken, o ruhu ve heyecanı duyurabilsin."

Maarif Vekili Hamdullah Suphi Bey İstiklâl Marşı'nı Burdur Mebusu Mehmet Akif'in yazabileceğine inanıyor, Meclis Reisi Mustafa Kemal'in de aynı kanaatte olduğunu biliyordu. Konuyu Burdur Mebusu Mehmet Akif'in yakın dostu Hasan Basri Bey'e açtı. Birlikte bir formül buldular. Mehmet Akif ilan edilen ödülü almak istemiyordu. Bir gün konuyu Mehmet Akif'in yakın dostu Hasan Basri (Çantay)'ye açtı. Gelen şiirlerden hiçbirisinin kendini tatmin etmediğini belirterek, "Acaba üstadı ikna edemez misiniz?" diye Akif'ten şiir beklediğini söyledi.

Hasan Basri Bey:

"Akif Bey yarışma şeklini ve ödülü kabul etmiyor, eğer bir çare ve şekil bulursanız yazdırmaya çalışırım."

Gerçekten de Mehmet Akif'in müsabakaya katılmamasının tek sebebi, kazanana beş yüz liralık ödül verileceğinin ilan edilmiş olmasıydı. Hasan Basri Bey'e "Ben ne müsabakaya girerim, ne de caize alırım. Bırak yazsınlar, ben bu yaştan sonra yarışa mı çıkacağım, ayıp değil mi?" demişti. Hasan Basri Bey bunları anlatınca Hamdullah Suphi biraz düşüncü: "Dur, ben kendisine bir tezkire yazayım. Arzusuna tabi olacağımızı bildireyim. Fakat tezkireyi kendisine siz verirsiniz."

Hasan Basri Bey bu yolu uygun buldu. Hamdullah Suphi de Mehmet Akif'e şu mektubu yazdı: "Pek Aziz ve Muhterem Efendim,

İstiklâl Marşı için açılan yarışmaya katılmayışlarındaki sebebin ortadan kaldırılması için pek çok tedbirler

vardır. Usta kişiliğinizden istenilen şiirin meydana getirilmesi, amacın gerçekleşmesi için son çare olarak kalmıştır. Asıl endişenizin gerektirdiği ne varsa hepsini yaparız. Memleketi bu etkili telkin ve heyecan kaynağı aracından mahrum bırakmamanızı rica ve bu vesile ile en derin hürmet ve sevgilerimi arz ve tekrar eylerim efendim."

Maarif Vekili

Hamdullah Suphi

Hasan Basri Bey, bu mektubu alır, fakat Mehmet Akif'e vermeden ona güzel bir tuzak kurar. Büyük insanların tuzakları da muhteşem oluyor. Hasan Basri (Çantay) bu tuzağı Akif-name'de şöyle anlatıyor:

Mecliste Akif'le yan yana oturuyoruz. Çantamdan bir kâğıt parçası çıkardım. Ciddi ve düşünceli bir tavır ile sıranın üstüne kapandım, güya bir şey yazmaya hazırlanmışım. Üstad ile konuşuyoruz:

Niye düşünüyorsun, Basri Mani olma, işim var!

Peki. Bir şey mi yazacaksın? Evet.

Ben mani olacaksam kalkayım.

Hayır, hiç olmazsa ilhamından ruhu- ma bir şey sızar!

Anlamadım.

Şiir yazacağım da...

Ne şiiri?

Ne şiiri olacak, İstiklâl şiiri! Artık onu yazmak bize düştü! Gelen şiirlere ne olmuş?

Beğenilmemiş.

Ya!

Üstad bu marşı biz yazacağız! Yazalım, amma şartları berbat!

Hayır, şartlar filan yok. Siz yazarsanız yarışma şekli kalkacak. Olmaz, kaldırılmaz, ilan edildi.

Canım Bakanlık buna bir şekil bulacak. Sizin marşınız yine resmen Meclis'te kabul edilecek, güneş varken yıldızı kim arar?

Peki, bir de ödül vardı?

Tabii alacaksınız!

Vallahi almam!

Yahu latife ediyorum, onu da bir hayır kurumuna veririz. Siz bunları düşünmeyin Bakanlık kabul edecek mi ya?

Ben Hamdullah Suphi Beyle konuştum. Anlaştık, hatta sizin adınıza söz bile verdim! Söz mü verdiniz, söz mü verdiniz?

Evet!

Peki ne yapacağız?

Yazacağız?

Tekrar tekrar "Söz verdin mi? diye sorduktan ve benden aynı kesin cevabı aldıktan sonra elimdeki kâğıda sarıldı, kalemini eline aldı, benim daldığım yapma hayale şimdi gerçekten o dalmıştı. Meclis müzakeresi ile meşgul, Akif marş yazmakla. Meclis görüşmeleri bitti, Akif de hayalinden uyandı. Ben müddeti kendisine kısa göstermişim. Bir kaç gün sonra marşı vermiş olacağız! Aradan iki gün geçti sabahleyin erkenden üstad bizim evde. Marşı yazmış bitirmiş. Fakat vaktin darlığından şikayetçi...

"Yarına kadar sizde kalsın, göstermeyin, belki tadilat yaparsınız." dedim. Artık Millî İstiklâl Marşı yazılmıştı. Marş yazıldıktan sonra (Hamdullah Suphi Bey'in yazdığı) mektubu da göstermişim.

Burdur Mebusu Mehmet Akif İstiklâl marşını yazmaya karar verdikten sonra bütün varlığı ile kendisini bu işe vermiş. Tacettin Dergâhında, meclis müzakerelerinde her an her yerde İstiklâl Marşı ile meşguldür. Millî Mücadele'nin ruhunu iyi kavramış, verdiği vaazları, yaptığı konuşmaları yeniden yazmaya başlamış,

Çanakkale'den Ankara mücahitle-
rimizi; İstiklâl Şehitleri'nin ve gazi-
lerimizi zihninde yeniden canlan-
dırmıştır. Bu durumu kendisi şöyle
ifade ediyor;

"Ankara... Yarabbi ne heyecanlı,
heyecanlı günler geçirmiştik... Hele
Bursa'nın düştüğü gün... Ya Sakar-
ya...

Yeis'e düşmedik. Zaten başka türlü
çalışılabilir miydi? Ne topumuz var-
dı, ne tüfeğimiz... Fakat imanımız
büyüktü. Bu ümitle, imanla yazılır.
O zamanı düşündüm... İmanım ol-
masaydı yazabilir miydim? Zaten
ben, başka türlü düşünüp başka
türü yazanlardan değilim. Bu elim-
den gelmez. İçimde ne varsa, bütün
duygularım yazılarımdadır... Bin bir
fecayi karşısında bunalan ruhların
ıstıraplar içinde kurtuluş dakikala-
rını beklediği bir zamanda yazılan
o marş, o günlerin bir hatırasıdır. O
şiiir, milletin o günkü heyecanının bir
ifadesidir. "

Eşref Edip Bey'in belirttiğine göre
kaldığı Tacettin Dergâhının üçüncü
odasında bir gece uyanır, kâğıt bu-
lamayınca yatağın sağındaki duvara
'Ben ezelden beridir...' diye başlayan
dörtlüğü yazar. Sabahleyin namaza
kalkan oda arkadaşı Konya Mebusu
Hafız Bekir Efendi, Mehmet Akif'in
elindeki çakı ile duvara geceleyin
yazdığı dörtlüğü kazırken görür.

"Odanın bir tarafına çekilmiş, elinde
ufak bir kâğıt... Tefekküre dalmış...
Ara sıra bir kelime yazıyor... Bazen
yazdığını çiziyor... sonra tekrar ya-

zıyor... Bazen saatlerce düşünüyor...
Bazen bir beyit üzerinde günlerce
uğraştığı olurdu."

Eşref Edip Bey, "Üstad marşı yazdığı
günlerde sabah erkenden kalkar-
dı. Aynı odada yatan ben de çayını
demler getirirdim. Ve Akif şirini yaz-
maya başladılar." diyor.

Hasan Basri (Çantay) Bey de "Mar-
şın bazı mısralarını, Meclis görüş-
meleri sırasında yazmıştır. Öyle ki;
Meclis en hararetli görüşmelere
daldığı anlarda bile o, bütün dikka-
tini mısralara toplamış, etrafından
habersiz sürekli yazar, yazar ve ta ki
müzakereler bittiği anda o da daldığı
ulvi alemde uyanır gibi kendine
gelirdi. Marşı yazdığı günlerde Mec-
liste adeta değirmenci uykusu uyur-
du. Nasıl ki değirmenci, değirmeni
döndürürken uyur da değirmen
durduğu anda uyanırsa o da Meclis
görüşmeleri sırasında şiirine dalar
görüşmeler bitip gürültü duyunca
birden o alemde ayrılırdı," diye
anlatır.

Oğlu Emin, "O günlerde İstiklâl
Marşını yazan babam pek dalgın,
çok heyecanlı bir durumda idi. Her
gün, her gece hatta her saat cephe-
lerden bazı umut verici, çoğunlukla
üzücü haberler gelmekte idi," der.

Hâkimiyet-i Millîye Gazetesinin mü-
dürlüğünü yapan Nizamettin Nazif
(Tepedelenlioğlu) Mehmet Akif'in
o günlerdeki durumunu şöyle an-
latıyor: "Bir öğle yemeğinden son-
ra büromda çalışırken bizi ziyarete
geldiğini görmüştüm. Akif, bir parça
dalgındı... İşte genç gözlerime çar-
pan yedi kelime:

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yü-
zen al sancak...

Onun çalıştığını görünce kendisini
lafa tutmadım. İşime devam ettim.
Aradan ne kadar zaman geçti bil-
mem.

Belki yirmi dakika, belki yarım saat.
Birden neşeli bir sesle bana hitap
ettiğini duydum: Dinle bakalım de-
likanlı!

Buyur Üstad...

Sana bir ey okuyacağım. Bakalım
nasıl bulacaksınız?

Ve Estağfurullah üstad demeye va-
kit bırakmadan gayet hafif bir sesle
okumaya başladı: Korkma, sönmez
bu şafaklarda yüzen al sancak;

Sönmeden yurdumun üstünde tü-
ten en son ocak. O benim milletimin
yıldızıdır, parlayacak:

O benimdir, o benim milletimdir
ancak.

Nasıl buldun?

Sehli mümteni..

O kadar ileriye gitme... Beğenilir mi
dersin?

Hâkimiyet-i Millîye'nin bunu neşre-
decek sayısı kapışılır kanaatindeyim.
Tamamladınız mı? Henüz değil...
Fakat yarın öğleye kadar bitirmeye
mecburum.

Neden bu acele üstadım?

Acele mi? Çapkın, bunu İstiklâl Mar-
şı Komisyonuna vereceğim, Hâkimi-
yet-i Millîye'ye değil! En son müd-
det yarın.

Öyle ise Üstad, beş yüz lirayı kaza-
nacağınıza yemin edebilirim.

Akif, gözlerini odanın bir köşesine
daldırarak heyecandan boğulan bir
sesle:

Beş yüz lira mı? Onu almayacağıma
seni temin ederim. Fakat bugünkü
isyanı en iyi ben ifadelendirmek is-
tiyorum. Bunun için bilemezsin, ne
büyük istek var!"

Hasan Basri Bey'in "Kırk sekiz saat kaldı." sözü üzerine acele ettiğinden Nizamettin Nazif 'e de "En son müddet yarın..." demesine bakılırsa İstiklâl Marşı'nı en çok iki gecede bitirmiştir. Çünkü Hamdullah Suphi Bey'in mektubunun tarihi 5 Şubat 1921'dir. Bu mektup yazıldıktan sonra Hasan Basri Bey, ikna edebilmek için hemen Akif 'e koşmuş olmalı ki şiir 7 Şubat 1921 tarihinde Bakanlığa imzasız olarak teslim edilmiştir. Yalnız burada üzerinde durulması gereken bir husus daha var.

Dışişleri Bakanlığı Siyasi İşler Müdürü Hikmet Bayur: "Akif, İstiklâl Marşı için açılan müsabakaya katılmak istememişti. Birçok dostu ve ben onun da katılmasında direndik. Belki de bu direnmeler yüzünden başlangıçta yarışmaya katılmak düşüncesiyle olmasa da, bu konuda bir şeyler yazmaya koyuldu. Bazı akşamları Dış İşleri Bakanlığına uğrar beni alır ve birlikte gezerken yazdığı beyitleri okurdu. Aramızda tartışmalar olurdu; ancak okuduklarını çok beğenirdim."

Çünkü İstiklâl Marşı Yaşar Çağbayır'ın ifadesi ile "Burdur Mebusu Mehmet Akif İstiklâl Marşını maddeten ve manen yazmaya hazırdır." şeklinde dile getiriyor.

Kısacası Mehmet Akif, İstiklâl Marşını yazmaya karar vermeden önce gerek ruhen, gerekse maddeten hazırdı. O mısraları terennüm edebilecek bir olgunluğa ulaşmış bulunuyordu. Zaten olaylar, onu bu iş için hazırlamıştı. Buna örnek, Kastamonu'da verdiği vaazlardır. O vaazlar, İstiklâl Marşı'nın nesir olarak ifadesinden başka bir şey değildir. Vaazlarında açıklama ve ikna sözü konusu iken İstiklâl Marşı'ndaki üslup bir haykırma, meydan okumadır. Bin iki yüz yıl önce Gök Türk Kağanı Gültekin Han'ın dediği gibi "Üstteki gök çokmedikçe, alttaki yer göç-

medikçe Türk ülkesini ve devletini kimsenin yıkamayacağı" ifadesinin başka bir şeklidir. Türk milletinde eskiden beri var olan ve İslâmiyet'le daha sağlam bir karakter kazanmış, vatan uğrunda hayatını feda etmenin vereceği ruh huzuru, gazilik ve şehitlik mertebelerinin yüceliği, Türk milletinin yaşamak gibi, hür yaşamak gibi bir hakkının bulunduğu; bir başka şairimizin de dediği gibi "Esir yaratmayan bir Tanrıya iman" onun beyninde ve dilinde İstiklâl Marşını kaleme almadan önce hazır ve mayalanmış olarak duruyordu. Hasan Basri Bey'in ikna etmesi ile bunlar mısra olarak kalemin ucuna geliverdi.

İSTİKLÂL MARŞI TBMM'DE GÖRÜŞÜLÜYOR

Millî Eğitim Bakanlığı bir tezkere ile İstiklâl Marşı seçimini Meclise getirir. Bakanlığın bu tezkeresi 26 Şubat 1921 Cumartesi günü Meclis birleşiminde gündeme alınarak görüşülmeye başlanır. Bu birleşim Meclisin yüz elli yedinci oturumudur. Oturumu, ikinci başkan vekili Hasan Fehmi Bey yönetmektedir. Görüşmeler şöyledir;

Başkan- Efendim, gelen evrakla başlıyoruz. İstiklâl Marşı hakkında Maarif Vekâletinden ulaştırılan tezkereyi uygun görürseniz Maarif Encümenine gönderelim.

Hamdi Namık Bey (İzmit) - Başkan Bey, izin verin, bunun için Maarif Encümeninde bir kişinin de marşını vardır.

Yahya Galip Bey (Kırşehir)- Efendim, İstiklâl Marşı hakkında Maarif Vekâletinden gönderilen parçaları bastırabilirim.

Başkan - Efendim, Maarif Encümenine gönderiyoruz. Saygıdeğer arkadaşlardan edebiyata ilgisi olanlar,

edebiyatta ihtisası olan kişiler lütfen toplansın, incelesinler.

Yahya Galip Bey (Kırşehir) - Basılınsın, biz de bir defa görelim.

Besim Atalay (Kütahya) - Maarif Encümeni toplansın. İnceleyelim. Şairlere yazılınsın, herkesin görüşleri alınsın efendim. Görüşmeye konu olabilmesi için bir tanesinin seçilmesi gerekir. O da tabedilir (basılır).

Hamdi Namık Bey (İzmit)- Bildiğiniz gibi Maarif Encümeninin başkanı Mehmet Akif Bey'in de bir şiiri vardır. Onun için ayrıca bir encümen kurulmasını teklif ederim.

Hasan Basri Bey (Balıkesir) - Mehmet Akif o küçüklüğü yapmaz, kesinlikle ona tenezzül etmez. (Gürültüler) Hamdi Namık Bey (İzmit) - Fakat Maarif Encümeninin başkanıdır, tarafsız olmak gerekir. (Gürültüler) Başkan - Encümenden geldikten sonra görüşürsünüz efendim. (Gürültüler)

Hamdi Namık Bey (İzmit) - Öyle Maarif Encümeni'yle olmaz, bunu ihtisas sahibi kişilerden kurulu bir encümen incelesin.

Başkan - Maarif Encümeni'ne havalesini kabul edenler lütfen el kaldırsın.

Besim Atalay Bey (Kütahya) - Olmaz, ihtisas sahibi kişilerden kurulu bir encümen ister.

Başkan- Basılıp dağıtılmasını kabul edenler el kaldırsın. İndirin ellerinizi, aksini kabul edenler el kaldırsın.

Basılıp dağıtılacaktır (TBMM Tutanak Gazetesi)

Bundan sonra kurulan heyet tarafında Mehmet Akif'in yazdığı da dahil olmak üzere yedi tanesi bastırılarak milletvekillerine dağıtılır.

Diğerleri şunlardır:

I

Türk'ün evvelce büyük pederi
Çekti sancağa hilal-i seheri.
Kanımızla boyadık bahrı ü berri
Böyle aldık bu güzel ülkeleri...

İleri, arş ileri!
Geri kalsın, vatanın kahbeleri!
Seni ihya için ey namı büyük
Vatanın uğruna öldük öldük.
Ne büyük kaldı, ne bu yolda küçük,
Siper oldu sana dağlar gibi Türk.

Yürü, ey milletin efradı yürü!
Ak süt emmiş vatan evladı yürü!

Vatan evladını kurban edeli,
Milletin hür yaşamaktır emeli.
Veremez kimseye bir Çamlıbel'i
Bağlanır mı acaba Türk'ün eli?

İleri, arş ileri, arş ileri!
Çiğnenir çünkü kalan yolda geri!

Hüseyin Suad

II

Millet aşkı, din aşkı, vatan aşkı
uyansın;

Yurdumuza göz dikenler al kanlara
boyansın.

Ya ben, ya onlar diyen silahına
dayansın!

Türk oğludur, bu millet!
Türkündür, bu memleket!
Türk oğludur, bu millet!
Türkündür, bu memleket!

Düşman gözü tutamaz, yanar
dağlar başını;

Bağrımızda saklarız, vatanın her
taşını

Yurdumuza yan bakan, döker gözün
yaşını.

Türk oğludur, bu millet!
Türkündür, bu memleket!
Türk oğludur, bu millet!
Türkündür, bu memleket!

Can veririz, her zaman hürriyet
yoluna;
"Ya gazi, ya şehit"lik ne devlettir,
kuluna!
Ata emanet etmiş namusunu oğluna

Bize Türkoğlu derler!
Hep bizimdir bu yerler!

III

Gözyaşına veda et,
Ey güzel Anadolu!
Hakkını korur elbet,
Türk'ün bükülmez kolu.

Cenk ederiz genç oca;
Bugün değil yarın da
Yadımız ağladıkça
İzmir ezanlarından.

Hak yolunda kan olur,
Dünyalara taşarız;
Ya şerefle vurulur,
Efendi yaşarız.

Her gün yeni bir hile,
Arkasından satıldık;
Her gün yeni bir dille
Yurdumuzdan atıldık.

Yeter, ey Kâbemizi
Elimizden alanlar;
Alakoyamaz bizi
Yolumuzdan yalanlar.

Hangi alçak el alır,
El zinciri boyununa?
Kim Yunan'ı bırakır
Türk kızının koynuna?

Kemaladdin Kami

IV

Ey Müslüman, ey Türkoğlu!
Açıldı İstiklâl yolu.
Benim son günlerimdir,
Diyor bize Anadolu.

Çek sancağı Türk ordusu,
Olmaz Türk'ün can korkusu.
Esarete dayanır mı?
Türk vatani, Türk namusu?

Bu son savaş bize farzdır,
Fırsatımız gayet azdır,
Muzaffer ol da ey millet
Altın ile tarih yazdır.

Birleşelim özümüzden,
Dönmeyelim sözümüzden,
Hem silelim bu lekeyi
Tarihteki yüzümüzden.

İskender Haki

V

Altı bin yıl efendilik yaptın,
"Kahraman Türk" idi iki cihanda
adın.

Bir ateşten siperdin İslâm'a,
Sönmeyen bir güneş gibi yaşadın.

Ey büyük ünlü milletim ileri!
Hasmına çiğnetme koş bu şanlı
yeri!

Düşmanın bir cihansa dostun
Hak Hakkın elbette müstakil
yaşamak.

Atıl, ez, vur senindir İstiklâl!
Ebedi parlasmın şu al bayrak...
Ey benim şanlı milletim ileri;
Ele çiğnetme koş bu ülkeleri

Muhiddin Baha

VI

*Yıllarca altı cephede ateşle kanlara;
Türk'ün hilâl ü dinine düşman
olanlara;
Ceddin o; Yıldırım gibi saldı zaman
zaman
Yüksek başın eğilmedi bir an
cihanlara.*

*Ey kahramanlar ordusu, ey yıldırım-
şitab.*

*Göster cihan-ı mağribe bir kanlı
inkılab.*

*Ey mazi-i havarıkı bin destan olan;
Gardın zalam-ı zulmüne yüz yıl
kılınç salan
Arslan yürekli ordu; demir giy; silah
kuşan!*

*Zira hududu kapladı ateşle kan,
duman.*

*Ey kahramanlar ordusu, ey yıldırım-
şitab.*

*Göster cihan-ı mağribe bir kanlı
inkılab.*

*Arslan mücahit ordusu, ey haris-i
salah*

*Destine seyf-i hak gibi pek şanlı
silah*

*Açtın sema-yi millete pür-nur bir
sabah.*

*Ati bizim... Bizim artık vatan, zafer,
felah.*

*Ey kahramanlar ordusu, ey yıldırım-
şitab.*

*Göster cihan-ı mağribe bir kanlı
inkılab.*

Mehmet Muhsin

Bu şiirlerle birlikte Mehmet Akif Bey'in İstiklâl Marşı da basılarak milletvekillerine dağıtılmıştır. 1 Mart 1921 Meclisin ikinci çalışma yılı başıdır. O yıllarda yılbaşı Mart başı olduğu için, Meclisler de çalış-

**Yurdun her
tarafında yıkıcılık
ve düşmanlık
dalgaları kabarıyor.
Birtakım hainler,
itilaf devletlerinin
koruması ve desteği
ile millî hareketi
boğmaya çalışıyor.**

ma yıllarını ve bütçelerini 1 Mart'ı esas alarak yapıyorlardı. Meclisin ikinci toplantı yılbaşı olması dolayısı ile bütün milletvekilleri hazır. Ayrıca izleyici yerleri de hıncahınç doludur. Oturumu bizzat Mustafa Kemal Paşa yönetmektedir. Bu oturum, TBMM'nin tarihi günlerinden birisidir. Mustafa Kemal açılış konuşmasına başlar.

Mondros Mütarekesi'nden sonra Türkiye'nin durumunu, TBMM'nin açıldığı 23 Nisan 1920'den bu yana geçen yaklaşık bir yıllık faaliyetlerini anlatır.

“Yurdun her tarafında yıkıcılık ve düşmanlık dalgaları kabarıyor. Birtakım hainler, itilaf devletlerinin koruması ve desteği ile millî hareketi boğmaya çalışıyor. Dahili isyanlar alevleniyor. Efendiler, hatırlatmak isterim ki, azminizi ve imanımızı sarsmak için içeride çıkartılan üzücü olaylar sürerken, düşmanlarımız dışarıdan da baskı ve zalim teşviklerinden bir an bile gecikmiyorlar. Batıda Yunanlılar ve güneyden Fransızlarla onların silahlandırarak saldırttığı Ermeniler ve doğuda Ermenistan tarafından memleketimiz istila altında; işgal edilen sınır ve cepheler çevresindeki Müslüman halkı bin bir çeşit zulümle, öldürmeyle yok etme çabasındalar. Mütarekeden sonra düşmanlarımız tarafından silahları alınarak, varlıkları kaldırılarak eritilen orduları, az zamanla adeta ye-

niden kurduk; yenileme, donatma ve giydirmeyi başardık. Bugün her cephede muzaffer olarak çarpışan ve vatan savunmasının ne demek olduğunu çok iyi anlamış ordularımız vardır. (Alkışlar) Bu ordular sayesinde doğuda Ermeni zaferini kazandık ve batıda Yunanlıları yendik. (Alkışlar) Doğu kuvvetlerimizin etkili gücü bizi millî davamızın önemli noktalarından olan Kars, Ardahan ve Artvin'i geri almada başarılı kıldı.

(Alkışlar) Ordularımız memleketin tam bağımsızlığını koruma gücünü göstermeye ve ispata hazır bulunuyorlar. (Yaşasın! Alkışlar) Ne zaman başladığı bilinmeyen zamanlardan beri istiklâl şerefi ile yaşayan milletimiz en feci bir izmihlâlle (yok olmayla) tükeniyor gibi görünmüşken esaretin dağlarına karşı evladını ayaklanmaya davet eden atalarımızın sesi kalplerimizde yükseldi ve bizi son kurtuluş savaşına davet etti. Artık üzüntü ve yılgınlık günleri geride kaldı. Memlekete kurtuluş ve doğru yolu işaret etmiş ve bütün milleti kendi istiklâl bayrağı altında toplamış olan Büyük Meclisimizin ikinci çalışma yılına girerken ben ufukumuzda gelişmeye başlayan ışıkların bu kadar felaket görmüş olan bedbaht vatanımızda bir hayırlı saabah olmasına dua ediyorum.

Mustafa Kemal'in bu açış konuşmasından sonra; Batı Cephesi Komutanı İsmet Bey'e başarılarında dolayı “Paşa” unvanı verilir. İsmet Paşa ordunun durumu, moral ve ihtiyaçları ile ilgili olarak meclise bilgi verir. Bu konuşmalardan sonra Balıkesir Mebusu Hasan Basri Bey ile Maarif Vekili Hamdullah Suphi Bey'in verdikleri takrire geçilir.

Başkan Mustafa Kemal Paşa - Efendim iki önerge vardır. Arkadaşlardan Basri Bey'in, Hamdullah Suphi Bey'in İstiklâl Marşı'nın kürsüden okunmasına dair teklifleri var.

Muhiddin Baha Bey (Bursa) - Hangi İstiklâl Marşı, Basri Bey söylerler mi?

Marşın okunması sırasında büyük alkış tufanlarının kopması gayet normaldir. Çünkü Türk milletini o günkü heyecanına ve dolayısı ile TBMM'nin havasına en güzel tercüman bu mısralardı.

Besim Atalay Bey (Kütahya) - Daha kabul edilmedi efendim. Bir encümen kurulacaktı.

Hasan Basri Bey (Balıkesir) - Maarif Vekaletince yedi tanesi seçilmiş. Bunlardan biri okunsun. Muhiddin Baha Bey (Bursa) - Hamdullah Suphi Bey, Basri Bey hangisini isterlerse okunsunlar.

Başkan Mustafa Kemal - Efendim, Basri Bey'in bu teklifini kabul buyuranlar lütfen ellerini kaldırınsınlar. Kabul olunmuştur efendim. Hamdullah Suphi Beyefendi buyurun. ('Şimdi gelir.' sesleri) Üzülerek bu dakika için tehir ediyoruz. Geldikleri zaman söyleriz.

Başkan Mustafa Kemal Paşa- İstiklâl Marşlarından bir tanesinin kürsüden okunmasına yüce heyetçe karar verilmiştir.

Hamdullah Suphi Bey - Arkadaşlar, hatırlarsınız, Maarif Vekaleti son mücadelemizin ruhunu dile getirecek bir marş için şairlerimize başvurmuştur. Birçok şiirler geldi. Arada yedi tanesi uygun olarak görülmüş ve ayrılmıştır.

Salih Efendi (Erzurum) - İsimleri nedir?

Hamdullah Suphi Bey - Ayrıca sunulacaktır. Yalnız Bakanlık yapmış olduğu incelemede çok üstün bir şiir aramak gereği duyduğu için, ben şahsen Mehmet Akif Beyefendiye başvurduğum ve kendilerinin de bir şiir yazmalarını rica ettim. Kendileri çok asil bir endişe ile tereddüt gösterdiler. Bilirsiniz ki bu şiirler için bir ödül konulmuştur. Hâlbuki bunu kendi isimlerine yakıştırmak arzusunda bulunmadıklarını ve bundan çekindiklerini belirttiler. Ben şahsen başvurduğum, gereken tedbirleri alırdım ve gereken ilanı yapardım, dedim. Bu şart ile büyük dini şairimiz bize olağan üstü güzel bir şiir gönderdiler. Diğer altı şiirle beraber incelen-

mek üzere görüşlerinize sunacağız. Seçim size aittir. Arkadaşlar, oyumu belirtiyorum. Beğenmek ve seçmek konusunda özgürüm. Seçimi yapmıştım. Fakat sizin seçiminiz, benim seçimi bozabilir. Arkadaşlar bu size aittir, efendim.

Bu konuşmasının ardından, Mehmet Akif'in yazdığı İstiklâl Marşını okur. Kendisi çok iyi bir hatip ve iyi şiir okuyucusu olduğundan tok ve gür sesiyle o günlerin manevi ortamına uygun ahenk ve tonda İstiklâl Marşını okurken mebuslar ve dinleyiciler heyecanlarına yenilerek alkışlara karşılık vermişlerdir.

Kahraman Ordumuza

*Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
(Şiddetli alkışlar)
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak
O benim, milletimin yıldızıdır parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.*

*Çatma kurban olayım çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül...
Ne bu şiddet, bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal;
Hakkıdır, hakka tapan milletimin istiklal (Alkışlar)*

*Ben ezelden beri hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım.
Kükremiş sel gibiyim: Bendimi çiğner aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım...
(Şiddetli alkışlar)*

*Garb'in afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?
(Şiddetli Alkışlar)*

*Arkadaş! Yurdumu alçaklara uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayasızca akın.
Doğacaktır sana vadettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın. (Alkışlar)*

İSTİKLAL MARŞI

*Bastığın yerleri "Toprak!" diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı!
Verme dünyaları alsan da, cennet vatanı. (Alkışlar)*

*Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda? (Alkışlar)
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Canı, cananı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.
(İnşallah sesleri)*

*Ruhumun senden ilahi şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne namahrem eli;
Bu ezanlar -ki şahadetleri dinin temeli-
Ebedi, yurdumun üstünde benim inlemeli.*

*O zaman vecd ile bin secde eder- varsa- taşım;
Her cerihamdan, İlahi, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-i mücerret gibi yerden naaşım!
O zaman yükselerek Arşa değer, belki, başım (Alkışlar)*

*Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!
Olsun artık sana dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlal:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.
(Sürekli Alkışlar)*

Marşın okunması sırasında büyük alkış tufanlarının kopması gayet normaldir. Çünkü Türk milletini o günkü heyecanına ve dolayısı ile TBMM'nin havasına en güzel tercüman bu mısralardı. Bu heyecanlı dakikaların yıllar sonra kitap satırları arasında anlatılması mümkün değildir. Ancak marşın sözleri ile milletvekilleri ve izleyicilerin hücrelerine kadar aynı duyguyu paylaştıklarını söyleyebiliriz. Bu da olsa olsa, Faik Ali Ozansoy'un deyimi ile "Vezüvü" kart postallardan seyretmek" gibidir. Hamdullah Suphi'nin gur ile

Mehmet Akif'in şiirini okunurken bazı mebuslar gözyaşlarını tutamamış, Genel kurulda bir alkış tufanı kopmuştur. Akif'in arkadaşı Eşref Edip o anı şöyle anlatır:

Mebusların alkışlarından Meclisin tavanı sarsılıyordu. Ruhlarını o kadar heyecan kaplamıştı ki bütün meclis tek parça bir kalp şeklinde dalgalanıyordu. Mehmet Akif ise utanmış, başını kollarının arasında sokmuş, sıranın üstüne yumulmuştu. Meclisin o günkü heyecanı fevkalade idi. Mebusların duyguları coşmuş, kaynamıştı. Herkes ima-

nının yükseldiğini görüyordu... Milleti hürriyet ve istiklâl yıldızının dünyalar durdukça parlayacağına inanan bütün gönüller imanla dolmuştu. Kendinden geçmiş bir halde titreyen bütün kalpler bir kalp olarak bütün sesler bir ses olarak bağırıyordu:

**Hakkıdır, hür yaşamış
bayrağımın hürriyet,**

**Hakkıdır Hakk'a tapan
milletimin istiklâl.**

O gün fezalar yalnız bu sesle dolmuştu. Hamdullah Suphi de heyecanını şöyle anlatır.

“O gün epey heyecanlıydım. Akif’in ölmez eserini Büyük Millet Meclisi’nde ben okudum. Meclis tarafından büyük tezahüratla alkışlandı. Alkışlandı, alkışlandı; defalarca alkışlandı. Meclis manzumeyi ayakta dinlediği gibi, Atatürk te ayağa kalkmış alkışlıyordu; herkes heyecan içindeydi.”

Ertesi gün Akif, “Öyle bir okudu ki ben bile beğendim.” der. Meclisin kabulünden (12 Mart) sonra ise “Ben biraz güzel yazdım mı bilmem. Fakat sen çok güzel okudun, onu bilirim” diye tevazu ile birlikte meclisin havasını anlatır.

Hemen herkes heyecan ve gözyaşları ile takip ettikleri bu marşın okununun adeta bitmesini istemezler. Bayındırlık Bakanı olan İsmail Fazıl Paşa, şiir bitince tekrar okunmasını istiyor:

“Kürsüden okuyunuz Hamdullah Bey, kürsüden!” diye yenemediği heyecanı ile haykırıyordu. Hamdullah Suphi (Tanrıöver) Bey kürsüden okuyor... Yine aynı istekler... Her seferinde istekler yenilendikçe Başkan Gazi Mustafa Kemal Paşa tarafından dört defa kürsüye davet ediliyor. Bu günleri Hamdullah Suphi Bey:

“Tekrar tekrar kürsüye davet edildim ki hayatımda bir şereftir,” diye anlatmaktadır.

Eşref Edip de “O gün üstad için muazzam bir gündü. Hayatında bu kadar heyecanlı bir gün geçirmedini söylüyordu.” diye Akif’in de oldukça heyecan içinde olduğunu belirtir.

Meclisin heyecanı biraz yatışıp sessizlik olunca Hamdullah Suphi Bey diğer güfteleri de okumak ister, ancak Meclis kabul etmez. Bu ilk görüşmeler bitince, Başkan Mustafa

Meclisin heyecanı biraz yatışıp sessizlik olunca Hamdullah Suphi Bey diğer güfteleri de okumak ister, ancak Meclis kabul etmez.

Kemal Paşa – “Müzakerelerin bitiminde Abdülgafur Efendi’nin dua etmesine yüce kurulca karar verilmişti. Şimdi Abdülgafur Efendi’nin duasına amin diyelim, buyurun Efendiler.”

Balıkesir Mebusu Hoca Abdülgafur Efendi’nin içten gelerek yaptığı, İstiklâl Marşı kadar etkili bir duasına da bütün Mebuslar ayağa kalkarak “Amin!” derler. İstiklâl Marşı ile ilgili o günkü görüşmeler böylece tamamlanmıştır.

İstiklâl Marşı ile ilgili konu 12 Mart 1921’de tekrar ele alınır. Meclisi İstanbul Mebusu Dr. Adnan Bey (Adıvar) idare etmektedir. Maarif Vekili Hamdullah Suphi Bey birkaç defa söz alarak Burdur Mebusu Mehmet Akif Bey’in ödül almama konusunun talebinin çözüleceği ve isteğinin yerine getirileceği konusunda teminat verdiğini anlattı.

Başkan Dr. Adnan Bey- Efendim, görüşmenin yeterliliğine dair takrirleri var. Görüşmenin yeterliliğini oya koyacağım. Görüşmeyi yeterli görenler lütfen el kaldırsın. Kabul edildi. Kırşehir Mebusu Yahya Galip Bey’in bir takriri var:

Riyaseti Celile’ye,

Muhiddin Bey’in yazdığı marşın kürsüden okunmasını teklif ediyorum. 12 Mart 1921 Kırşehir Mebusu Yahya Galip

Başkan Dr. Adnan Bey- Kabul edenler, lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmedi. Efendim Muş Mebusu Abdülgani Bey’in bir önerisi var:

Riyaseti Celile’ye,

İstiklâl Marşı Maarif Vekaletince yarışmaya konulmuş ve seçimi adı geçen Bakanlığa ait olduğundan Yüce Meclis bir edebi kurul olmadığından seçimin de Maarif Vekaletine ait olduğunu arz ve teklif ederim. 12 Mart 1921

Muş Mebusu Abdülgani

Meclis Başkanlığına verilen bazı önergelerin reddedilmesi ve yeterlilik önergesinin kabulünden sonra, Kırşehir Mebusu Yahya Galip, Muş Mebusu, Abdülgani, Saruhan Mebusu Avni, Bolu Mebusu Tunalı Hilmi, Ertuğrul Mebusu Necip tarafından verilen önergeler reddedildi.

Meclise İstanbul Mebusu Dr. Adnan Bey (Adıvar) Başkanlık etmektedir. Diğer önergeler şöyledir.

Riyaseti Celile’ye,

Bütün Meclisin ve halkın beğenisini çeken Mehmet Akif Beyefendi’nin şiirinin tercihen kabulünü teklif ederim 12 Mart 1921

Karesi Mebusu Hasan Basri Riyaseti Celile’ye,

Görüşmenin yeterliliğiyle Mehmet Akif Bey’in marşının kabul edilmesini teklif eylerim. Ankara Mebusu Şemseddin

Riyaseti Celile’ye,

İstiklâl Marşlarını basılı evraklarda hepimiz ayrı ayrı incelediğimiz için komisyona gönderilmesine gerek yoktur. Mehmet Akif Bey’e ait olanın Millî Marş olarak kabulünü teklif ederim. 12 Mart 1921

Bursa Mebusu Operatör Emin Riyaseti Celile'ye,

Bütün Müslümanların ruhuna okunması heyecan verecek derecede özlü olan İslam Şairi Mehmet Akif Bey'in marşının beğenilerek kabulünü teklif ederim.

Bitlis Mebusu Yusuf Ziya Riyaseti Celile'ye,

Görüşmenin yeterliliği ile Mehmet Akif Bey'in marşının her yönüyle üstün ve Yüce Meclisin manevi ruhuna en uygunu olarak kabul edilmesini teklif ederim. 12 Mart 1921

Isparta Mebusu İbrahim Riyaseti Celile'ye,

Mehmet Akif Bey tarafından inşat edilen marşın kendisi tarafından kürsüde okunmasını teklif ederim. Kırşehir Mebusu Yahya Galip

Başkan Dr. Adnan Bey- Bu önergelelerin hepsi Mehmet Akif Bey'in şiirinin kabulünü kapsamaktadır. (Oyla, sesleri). İzin verirsiniz, rica ederim, izin veriniz efendiler.

Salih Efendi (Erzurum)- Ben bir şey arz edeceğim.

Başkan Dr. Adnan Bey - Görüşme bitmiştir. Maarif Vekaletinin teklifi vardır. Her marşı ayrı ayrı oya koyunuz diye teklif etmişler. Her marşın ayrı ayrı oya konulmasını kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın. Kabul edilmedi. O halde bu önergeleleri oya koyacağız. Basri Bey'in önergesini oya koyuyorum.

Riyaseti Celile'ye,

Bütün Meclis'in ve halkın beğenisini çeken Mehmet Akif Beyefendinin şiirini tercihen kabulünü teklif ederim. 12 Mart 1921

Karesi Mebusu Hasan Basri

Mehmet Akif Bey, kendi şiirinin TBMM tarafından Millî Marş olarak seçilmesinden sonra bütçeye konulmuş bulunan parayı almamıştır.

Basri Bey'in takririni kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın. Kabul edildi efendim. (Gürültüler ve red sesleri)

Refik Şevket Bey (Saruhan) - Mehmet Akif Bey'in aleyhinde bulunanlar da ellerini kaldırsınlar ki ona göre muhaliflerin sayısı anlaşılsın. (Uygundur, anlaşılıns sesleri)

Başkan Dr. Adnan Bey - Bu önergeyi kabul edenler, yani Mehmet Akif Beyefendi tarafından yazılan marşın, İstiklâl Marşı olmak üzere tanınmasını kabul edenler lütfen el kaldırsın. Büyük çoğunlukla kabul edildi.

Müfid Efendi (Kırşehir)- Başkan Bey, yalnız bir şey arz edeceğim. Hamdullah Suphi Bey'in bu marşı, kürsüden bir daha okumasını rica ediyorum. (Gürültüler)

Refik Bey (Konya) - Milletın ruhuna tercüman olan işbu İstiklâl Marşının ayakta okunmasını teklif ediyorum. Başkan Dr. Adnan Bey - İzin veriniz efendim. Sayın Kurul bu marşı kabul ettiğinden elbette resmi İstiklâl Marşı olarak tanınmıştır. Bundan dolayı ayakta dinlememiz gerekir. Buyurunuz efendiler.

Hamdullah Suphi Bey, kürsüye gelir. İstiklâl Marşını büyük bir heyecanla bir daha okur. Millî Mücadelenin ruhunu çok iyi ifade eden bu mar-

şı, bir millî marş olarak, resmi marş olarak ilk defa bütün milletvekilleri ayakta dinlemişlerdir. Bu sırada saat 17:45'i göstermektedir. Günlerden Cumartesi, tarih ise 12 Mart 1921'dir.

MEHMET AKİF ÖDÜLÜ ALMADI

İstiklâl Marşı yarışmasına Mehmet Akif'in başlangıçta katılmayıp sebebini konulan ödül olduğunu, Hamdullah Suphi Bey'in ödülün kaldırılacağına söz vermesi üzerine yarışmaya katılmaya karar verdiğini yukarıda belirtmiştik.

Mehmet Akif Bey, kendi şiirinin TBMM tarafından Millî Marş olarak seçilmesinden sonra bütçeye konulmuş bulunan bu parayı almamıştır. O zamanlar Mehmet Akif maddi sıkıntı içinde olduğunu, kış günleri ceketle dolaştığını, çok zorda kalırsa Baytar Şefik Bey'in yağmurluğunu ödünç aldığını, hatta cebinde para bulunmadığını, Zonguldak Milletvekili Hayri Beyden iki lira borç aldığını onun yakın arkadaşları ifade etmişlerdir. Oğlu Emin Ersoy:

"Babam bu esnada beş yüz liraya cidden muhtaç bir adamdı. Fakir idi. Parası yoktu. Lakin bilindiği gibi gönlü çok zengindi" der.

Yakın arkadaşı Hasan Basri Çantay da Akifname'de,

"Üstad bütün hayatını yoksulluk ve ihtiyaç içinde geçirdi. Böyleyken halinden şikâyet ettiğini ne ben ne de diğer yakınları hiç duymadık. Bununla beraber kendisi gayet cömert idi. Kesesinde kaç kuruşu varsa isteyene istemeyene dağıtırdı." diyerek paraya değer vermediğini belirtir.

Sebilü'r Reşad'ın 21 Mart 1921 Tarih ve 472 numaralı sayısında, şöyle denilmektedir.

“Maarif Vekâletince yarışmaya konulan İstiklâl Marşı için içeride ve dışarıda bütün şairlerimize ilan suretiyle başvurulmuştu. Yarışmada birinciliği alacak kişiye beş yüz lira para ödülü verilmesi de kararlaştırılmıştı. Marşın ödül ile yazılmasına öteden beri taraftar olmayan baş yazarımız İslâm Şairi muhterem Mehmet Akif Beyefendi hazretleri kendisine yapılan başvurulara karşı bu iyiliksever endişesini belirtmiş ve sonunda başvurulara bu konu o yüce arzusuna uygun bir şekilde düzeltilmek şartıyla 468 numaralı sayımızda yer alan marşı yazmış ve adı geçen Vekâlete sunmuştu.

Milletimizin ve bütün İslâm dünyasının giriştiği istiklâl mücadelesini pek güzel ve canlı bir şekilde tasvir ederek dile getiren muhterem üstadımız Burdur Mebusu Mehmet Akif Beyefendinin adı geçen marşı, diğer marşlarla birlikte Büyük Millet Meclisinin geçenki görüşmelerinde ele alınarak, oy birliğine yakın büyük bir çoğunlukla ve pek sürekli alkışlarla kabul edilmiş ve kabulden sonra Maarif Vekili tarafından Mec-

12 Mart 1921
İstiklâl Marşımızın
TBMM tarafından
“Millî Marş” olarak
kabul edildiği
gündür.

lis kürsüsünde okunarak Meclis yine büyük bir taktir ve alkış tufanlarıyla dolmuştur.

İstiklâl Marşı için ayrılan beş yüz lira Mehmet Akif Beyefendi tarafından fakir çocuk ve kadınlara örgü öğretmek, bir gelir temin etmek gibi hayırlı bir amaç için kurulmuş olan Darü'l Mesai'ye bağışlanmıştır. Öteden beri hayatını sosyal, dini gelişmemize ayırarak bu vadiye ölümsüz ve pek değerli şiirler, eserler meydana getirmiş olan şairimiz hakkında Büyük Millet Meclisinin gösterdiği değerbilir ölçüye teşekkür eder ve Allah (c.c)'ın yardımı ile yakında

tam bir kurtuluş ve istiklâl günlerinin gelmesini dileriz.”

Görüldüğü gibi Burdur Mebusu Mehmet Akif'in kendisine kanunen teslimi yapılması gereken bu parayı “Ben para ile marş yazmadım.” diyerek kabul etmemiş; ihtiyaç içinde olmasına rağmen “Darü'l Mesai” adındaki bir hayır kurumuna bağışlamıştır. Dolayısı ile Millî Marşımız para karşılığı yazılmamıştır.

12 Mart 1921 İstiklâl Marşımızın TBMM tarafından “Millî Marş” olarak kabul edildiği gündür. Türk milletinin emperyalizme karşı verdiği bağımsızlık mücadelesinin başarı ile tamamlanmasında İstiklâl Marşımızın oynadığı rol açıktır. Kuvayı Millîye ruhu ile bu marş etrafında kenetlenen halkımız işgalcileri bu topraklardan kovmuş ve Cumhuriyet bu başarının eseri olarak ortaya çıkmıştır.

İstiklâl Marşı yazılmasa ve İstiklâl Marşımızdaki ruh millî mücadelemize hâkim olmasa idi zaferin kazanılması zor olurdu.

İstiklâl marşımız milletimize ve ordumuza ruh, iman ve güç vermiştir. Milletimiz bu zaferi, inancı, imanı, örfü, adeti, ananesi ve geleneklerine bağlılığı ile kazanmıştır. İstiklâl harbimize ruh veren, hedef ve yön tayin eden Millî marşımız sadece o gün değil bugün de yarın da bizim rehberimiz ve yol göstericimiz olacaktır. İstiklâl Marşımız bir anın, savaş döneminin duygusu değil, topyekûn bir tarihin, geçmişin, bugünün, geleceğin rehberi ve yol göstericisidir. Sadece Türk Milletinin değil, birçok mazlum milletin de örnek aldığı bir başarı abidesidir.

İstiklâl Marşı için şiir yarışması açılmış, yarışmaya 724 şiir gelmiştir. Yarışmada dereceye giren şiire 500 lira mükâfat konulması sebebiyle, millî şairimiz Burdur Mebusu Mehmet Akif “İstiklal Marşı parayla yazılmaz” diyerek müsabakaya katılmamıştır. Zamanın Maarif Vekili Hamdullah Suphi Bey, Yüce milletimizin tarihine, inancına, şan ve şerefine yakışan şiirin ancak Akif tarafından yazılabileceğini çok iyi bildiği için, büyük şairimizi istiklâl marşımızı yazmaya, yakın dostu Eşref Edip Bey’in de yardımı ile ikna etmiştir. Neticede, Büyük Millet Meclisinde, bundan 101 yıl önce, büyük bir heyecanla, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilk üyeleri tarafından kabul edilmiştir.

Türk İstiklâl Marşı, dünya milletlerinin millî marşları içerisinde güfte bakımından belki de en güzeli en manalıdır. Bizim İstiklâl Marşımız, tarih boyunca, daima müstakil ve hür yaşamış büyük bir milletin bu hasletini azimle, heyecanla, imanla terennüm eden bir şiir şaheserdir. Bu eser sevgisiyle, hürriyet ve istiklâl kahramanlarını, bayrak, vatan, tarih ve millet gerçekleri etrafında birleştirmiş ve mukaddes bir terkip haline getirmiştir. İstiklâl Marşında, milletimizin maddi ve manevi bütün değerleri yer almaktadır.

İstiklâl Marşı için şiir yarışması açılmış, yarışmaya 724 şiir gelmiştir. Yarışmada dereceye giren şiire 500 lira mükâfat konulması sebebiyle, millî şairimiz Burdur Mebusu Mehmet Akif “İstiklal Marşı parayla yazılmaz” diyerek müsabakaya katılmamıştır.

Akif, Osmanlı'nın dağıldığı, cennet vatanımızın düşmanlar tarafından taksim edildiği, yurdumuzun bazı bölgelerinin işgal edildiği bir dönemde Anadolu'yu adım adım doluşarak, halkı, hürriyet için, kurtuluş için ayağa kalkmaya, mücadeleye davet etmiştir. Heyecanlı nutukları, hararetli vaazlarıyla Anadolu halkını birliğe, dayanışmaya ve tek yumruk olmaya davet etmiştir.

Kastamonu Nasrullah Camii'nde yaptığı veciz konuşma, bütün Anadolu'yu heyecana getiren, coşturan bir metindir. Akif, Nasrullah Camii'nden, bütün milletimize şöyle sesleniyordu; “Milletler, topla, tüfekle, zırhla, ordularla, tayyarelerle yıkılmaz. Milletler, ancak aralarında rabitaler çözülerek, herkes kendi başının derdine, kendi havasına, kendi menfaatına, kendi menfaatını temin kavgasına düştüğü zaman yıkılır. Bizi mahv için tertip edilen Muahede-i sulhiye paçavrasını, mücahitlerimiz şark tarafında yırtmaya başladılar. Şimdi, beri taraftaki dindaşlarımıza düşen vazife, Anadolu'muzun diğer cihetlerindeki düşmanları denize dökerek, o murdar paçavrayı büsbütün

parçalamaktadır. Zira, o parçalanmadıkça, İslâm için bu diyarda beka imkânı yoktur. Ey cemaat-i Müslimin! Düşmanlarımızın bugün bizden istedikleri ne filan vilayet ne filan sancaktır; doğrudan doğruya başımızdır, boynumuzdur, hayatımızdır, devletimizdir. İslâmın son mültecası olan bu güzel toprakları düşman istilası altında bırakmayalım. Yes'i meskeneti, ihtirası, tefrikayı büsbütün atarak, azme, mücadeleye, vahdete sarılalım. Cenabı Kibriya Hak yolunca mücadele için meydana atılan azim ve iman sahipleriyle beraberdir.”

Akif'in vaazları, Sebillürreşad Dergisi vasıtasıyla, Anadolu'ya yayılıyor, herkese aşk ve heyecan dağıtıyordu. Cephelerde askerlere dağıtılıyor, halka duyuruluyordu. Hatta El-cezire Cephesi Kumandanı Nihat Paşa, Akif'in Kastamonu Nasrullah Camii'ndeki vaazından o kadar etkilenmiştir ki vaaz metnini teksir ettirip, orduya ve Diyarbakır, Elazığ, Bitlis, Van illerine dağıttırmıştır. Aynı zamanda, Akif'e şu telgraf göndererek tebrik etmiştir: “Nasrullah Camii-i Şerifinde irad buyurduğunuz mev'izeyi havi mecmuanızın ancak bir nüshası elde edilebilmiştir. Diyarbakır'ın Camii-i Kebirinde, Cuma namazından sonra kıraat edilerek mü'minin-i hazıra envar-ı maneviyesinden hisseyab-ı tenevvür ve tefeyyüz olmuşlardır. Fakat, bu istifade pek mahdud kalacağından, cephe mıntıkasını teşkil eden Elaziz, Diyarbakır, Bitlis, Van vilayetleriyle civar müstakil mutasarrıflıklar halkı da nasibdar edilmiş ve şeref ile hukuku doğrudan doğruya zatalinize ait olmak üzere Diyarbakır vilayeti matbaasında teksir edilerek bütün cepheye tevzi olunmuştur. Cenabı Hak mesai-i diniye ve vatan perveranenizi mezkûr eylemesi temenniisiyle ihtiramatımı takdim eylerim.”

İstiklâl Marşını değerlendirebilmek için önce, Mehmet Akif'i ve Mar-

şın yazıldığı günler öncesi dönemin şartlarını gözden geçirmek yararlı olacaktır. Mehmet Akif, Anadolu'nun işgali üzerine, Padişahın, Meclisin ve Hükümetin bir şey yapamaz olduğu İstanbul'dan, Anadolu'ya intikal eden ilk Osmanlı münevveridir. Önce Balıkesir'e gitmiş, cami kürsülerinden halkı işgale karşı direnişe teşvik ve davet etmiştir.

Hindistanlı Müslüman Hüseyin Kıdvay'ın Anadolu direnişini öven ve İngilizleri yeren eserini - damadı Ömer Rıza Doğrul'a İngilizceden tercüme ettirerek - bastırılmış, Anadolu'nun muhtelif şehirlerinde halka dağıttırıştır. Eşref Edip'le müştereken çıkardığı Sebilürreşad Dergisinde seri yazılar yazarak, Anadolu halkının yiğitçe direnişini adeta destanlaştırmıştır.

Nihayet, bir gün, Sebilürreşad sahibi ve iş arkadaşları Eşref Edip'i yanına çağırarak "artık burada duracak zaman değildir. Anadolu'ya geçip çalışmak lazım. Bizim tarafımızda-sın halkı tenvire ihtiyaç varmış; çağırıyorlar. Mutlaka gitmeliyiz. Ben, yarın, Ankara'ya hareket ediyorum; hiç kimsenin haberi olmasın. Sen de İdarehanenin işlerini derleyip topla, Sebilürreşad klişesini al, arkamdan gel. Meşihattakilerle de temas et, Harekât-ı Millîye aleyhinde bir halt etmesinler" demiş ve süratle Ankara'ya intikal etmiştir.

Adı, zaten, Anadolu'da bayraklaşmış olan Mehmet Akif'in Ankara'ya intikali, Anadolu şehirlerinde Mustafa Kemal ve Kuvay-ı Millîye'ye bağlılığı güçlendirmiş, olay mahalli gazetelerde sevinçle ilan edilmiştir. Nitekim, Kastamonu'da münteşir Açık Söz Gazetesi, olayı şu satırlarla duyurmuştur: "Sebilürreşad baş muharriri büyük İslâm şairi Mehmet Akif Beyefendinin Ankara'ya vasil olduğu, Ankara gazetelerinden okunmuştur. Zulme, hakarete tahammül edemeyerek, ailesini, refahını İstanbul'da terk ile Anadolu'ya firar

Savaş boyunca,
cephe gerisinden
lojistik destek
sağladığı
Mehmetçiğe zafer
müyesser olduktan
sonra, hamurunda
taarruzu, niyaz ve
isyanları bulunan
millî kurtuluşun
Marşını yazmak
Mehmet Akif'e nasip
olmuştur.

edebilen bu vicdanlı şairin, Anadolu'muzun ahvalini şiirleriyle terennüm etmesini temenni ederiz."

Evet, Mehmet Akif 9 Mayıs 1920'de Ankara'ya ayak basar basmaz, Konya'da çıkan bir isyanı bastırmak üzere oraya gönderildi. Konya, Mehmet Akif'i coşkuyla karşıladı. Şehir ve çevre camilerinde yaptığı keskin vaaz ve nasihatlerde, halkı isyancıların yanından Kuvvacıların yanına çekmiş, isyanın bastırılmasında ilk rolü oynamıştır.

Konya'dan Ankara'ya döner döner, Kastamonu'ya intikal etmiş, Nasrullah Camiindeki ünlü ve uzun hitabesini irat etmiştir. Bu uzun ve keskin nutuk şu cümlelerle son buluyordu: "Sakin millî harekât aleyhinde olanların sözlerine kulak asmayınız; çünkü onlar, halkımızı köle haline getirmek istiyorlar. İçimizde yer yer çıkan isyanlar, hep melun düşmanların parmağıyla olmuştur. Allah rızası için aklımızı başımıza toplayalım; çünkü böyle düşman hesabına çalışarak, elimizde kalan bir avuç toprağı da verecek olursak, çekilip gitmek için arka tarafta bir

karış yerimiz yoktur." Bu tarihi vaa-zında Mehmet Akif, Sevr paçavrasının ne uğursuz bir ölüm antlaşması olduğunu hatırlattıktan sonra, antlaşmanın vatanımızı parça parça bölen hükümlerini uzun uzun anlatmış ve "yoksa biz, o muazzam ecdadın ahfadi değil miyiz" diye kükremiştir.

Burdur Mebusu Mehmet Akif, hitabenin sonunda ellerini kaldırıp duaya başladığı zaman, dışarıda cemaatin hüngür hüngür ağladığını, o günün tarihçileri kaydediyorlar.

Kurtuluş Savaşımızı zaferle sonuçlandıran sebeplerin başında gelen ve başarı ile sonuçlanmış ordu-sivil bütünlüşmesi, millî felaketlerin üzerimizden defedilebilmesi için neler yapmamız gerektiğini ortaya koyan bir örnektir. Burdur Mebusu Mehmet Akif, Kurtuluş Savaşını böylesine benimsemiş; halkı Mustafa Kemal'in başlattığı Kuvay-ı Millîye hareketi ve ordu etrafında toplamış, cepheyi ve devleti idare edenlerin yanı başında adeta manevi bir rehber rolü üstlenmiştir.

Savaş boyunca, cephe gerisinden lojistik destek sağladığı Mehmetçiğe zafer müyesser olduktan sonra, hamurunda taarruzu, niyaz ve isyanları bulunan millî kurtuluşun Marşını yazmak da ona nasip olmuştur.

Türk İstiklâl Marşı-yarışmayla kazanılan- sıradan bir şiir değildir; Kurtuluş Savaşını-cephe gerisinden- adım adım takip eden; Türk askerinin başarılarıyla heyecanlanıp coşan; mevzii gerilerinde ezilip üzülen bir büyük ruhun, ulvi bir müfekkirin ve şüphe-siz - Bedir ashabına benzettiği- Mehmetçiğin destanıdır.

İstiklâl Marşı, sadece, Burdur Mebusu Mehmet Akif'in kaleme aldığı bir şiir değildir. İstiklâl Marşı, bir milletin destanıdır, bir milletin kurtuluş destanıdır. Kalelerine girilmiş, tersanelerine girilmiş, orduları dağıtılmış,

silahları elinden alınmış bir milletin ayağa kalkışının destanıdır. İstiklâl Marşı, sadece Tacettin Dergâhında yazılmamış, İstiklâl Marşı'nın öñü Çanakkale'de yazılmıştır. "Bir hilâl uğruna ya Rab ne güneşler batıyor" diye orada yazılmıştır.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Türk'ün ruhunu, Çanakkale'nin ruhunu Çanakkale'de şöyle tespit ediyor: "Mehmetçik, abdestini alıyor, elbisesini yıkıyor. Gördüm niçin bunu yaptığını sorduğumda 'ölürsem kefenim olacak bu elbise; kefenim, şehitlik kefenim temiz olsun. Milletimin zaferi temiz olsun' diyor ve bir saniye sonra, bir dakika sonra öleceğini bilen Mehmetçik, Kur'an-ı Kerim'i elinden bırakıyor, ön cepheye gidiyor, o şehit düşüyor, arkasından 'Allah Allah' sesleriyle ikincisi geliyor" diyor. İstiklâl Marşı'nın yazılışının başlangıcı Çanakkale destanıdır. Arkasından Kahramanmaraş'ta Sütçü İmam, Gaziantep'te Şahin Bey, Erzurum da Nene Hatun'dur."

Halide Edip "Kardeşlerim, evlatlarım; ruhu göklerde olan ecdadımız, minarelerimizde, 7 yüzyılın şanlı Osmanlı tarihinin bugünkü faciasını seyrediyor... Dünyanın bir başından bir başına at süren namağlup gaziler karşısında başımı kaldırıyor, diyorum ki: Ben Türk-Müslüman tarihinin bedbaht bir kızıyım. Eskiler kadar kahraman; fakat, bedbaht bir milletin bedbaht anasıyım. Yemin ediyorum ki, göğsünü adalet ve insaniyetten alan ecdadımın ilâhi namusuna ihanet etmeyeceğim. Allah'ıma ve hakka dayanarak, Türk Milletinin son yolunu, sizlere ve dünyaya ilan ediyorum. Davamız, işte şudur: Türkiye'nin mevcut olan hak ve istiklâlinin alınmaması... Yarabbi, hakkın ve milletin bir mahşeri, bir Mahkeme-i Kübra'sı hazırlanıyor. Bu mahkemeye, millet hakkı çiğneyen zalimler gelecektir. Şimdi yemin ediniz ve benimle beraber

**Bugünün gençlerine,
bugünün insanlarına
İstiklâl Marşını,
Kurtuluş Savaşını
iyi öğretebilirsek,
pek çok problemi
kolayca çözebiliriz.**

tekrar ediniz: Milletlerin ilâhi hakkı ilân edilinceye kadar, kalbimizde heyecanımız kalacaktır, eksilmeyecektir. 700 senenin asil ve büyük mirası olan vakarımızı, adalet ve terbiyemizi unutmayacağız. Yemin ediniz. Bayrağımıza, ecdadımızın namusuna ihanet etmeyeceğiz" diyor.

İşte, Kurtuluş Savaşı, sadece İstiklâl Marşında değil, Amasya Tamiminde, Sivas Kongresinde, Erzurum Kongresinde, yani "ya istiklâl ya ölüm" duygusunda yaşanmıştır, böyle yazılmıştır.

Bugünün gençlerine, bugünün insanlarına İstiklâl Marşını, Kurtuluş Savaşını iyi öğretebilirsek, pek çok problemi kolayca çözebiliriz. Bugün, Türkiye'nin birçok problemlerinin altında yatan gerçek, gençlerimizin, yeni nesillerimizin bu gerçekleri, Kurtuluş Savaşını, Sakarya'yı, Çanakkale'yi, Dumlupınar'ı, Şahin Beyi, Sütçü İmam ve Nene Hatunları bilmemesinden kaynaklanmaktadır.

Kurtuluş Savaşımızı filmler yaparak, belgeseller yaparak milletimize ve dünyaya anlattığımız gün, dün babaları ve dedeleri kol kola Kurtuluş Savaşını kazanan bu milletin evlatları, bugün de kol kola girerek ve bu ülkede kardeşçe yaşayacak ve dünyadaki güçlü ve söz sahibi ülkeler arasında yerini alacaktır.

Mehmet Akif'i tanımadan, Mehmet Akif'i bilmeden, onun kaleme aldığı

bir anlamda Türk Milletinin tamamının kaleme aldığını kabul ettiğimiz İstiklâl Marşını tam anlamıyla kavramak mümkün değildir. Mehmet Akif, sanatın sanat için yapıldığı bir dönemde, açlığa, işsizliğe, medeniyetsizliğe karşı, bir toplumcu ruhun ayaklanma noktası olmuştur. Mehmet Akif'i toplumcu bir şair olarak görmemiz gerekir. Yine,

"Doğrudan doğruya Kur'an dan alıp ilhamı/Asrın idrakine söyletmeliyiz İslâm'ı" beytinde olduğu gibi, ilmi esasa dayanan çağdaşlığı öngören bir şairimizdir. Garbın ilmini ve fennini almakta son derece dikkatli ve aceleci bir şairimizdir. Siyasi fikirleri bakımından cihanşümül düşünmekle birlikte, hissen ve fiilen milliyetçidir.

Türk İstiklâl Savaşında ise, tam bir milliyetçi ve mücahittir. Şair olarak, Türk Milleti'nin ruhunu ve vicdanını temsil eder. İstiklâl Marşımızın yazarı Türk milletidir dersek, yanlış söylemiş olmayız. Dolayısıyla, Akif'e saygı duymak, millete, tarihine ve bu milletin inançlarına saygı duymakla eşdeğerdir.

İstiklâl Marşı, günümüz şartları da dahil olmak üzere, bugünümüzü ve geleceğimizi kucaklayan bir uzlaşma metnidir. İstiklâl Marşımızın her kelimesi her beyti ayrı ayrı ele alındığında, bugün aramıza sokulmaya çalışılan bir sürü nifakın pan zehridir.

Yine, İstiklâl Marşımız, anti emperyalist mücadele anlayışının zirvesidir. Milletlerin esir edildiği, sömürgeciliğin had safhaya geldiği bir dönemde, İstiklâl Marşımız, mazlum milletlerin kurtuluş türküsü olmuştur. İstiklâl Marşımızın en önemli özelliklerinden birisi, milletimizin dini ve milli bütün değerlerinin temsilcisi olmasıdır. İstiklâl Marşımızın dayanağı doğrudan doğruya milletimizin iradesidir.